

101025

Avslørende erindringer

M

Knut Løfsnes:
Motstandsmann
og politiker
Gyldendal

Umiddelbart før krigs avslutningen planla Sverige å yte en milliardkreditt til Sovjet-Russland i forbindelse med en handelsavtale. Dette ville sikre svensk industri full sysselsetting, og ble sett på i øst som meget interessant. USA kjente saken, men ønsket ikke noen slik kreditt.

Av OTTAR RAASTAD

I sin nyutkomne bok fortsetter Knut Løfsnes med å si at til «denne handelsmystikk» hører en teori om at det sovjetiske etterretningsvesen ble klar over hva som foregikk, og derfor foretok en motaksjon som kostet Raoul Wallenberg livet!

Dette er en særdeles innholds- tung meddelelse, som ikke alle kjenner til blant de mange forklaringer på Wallenbergs forsvinning. Løfsnes fortsetter: «Alle kriger har hvite flekker i sin historie. Jeg vil ikke helt avvise slike teorier tatt i betraktning hva som i dette tilfelle stod på spill.»

Drøy kost

Også på en rekke andre områder er denne erindringsboken, et romantisk ord som slett ikke står til det meget realistiske innholdet, oppriktig informativ. Mye er nytt for mange, kanskje dette bildet som professor D. A. Seip har tegnet av Gerhardsen: «En mann som kan skyte, når noen må dø... Nygaardsvold og Torp døde skuffet og bitre, og jeg vil tro med en riktig følelse for hvem som hadde felt dem. Det var noe som måtte gjøres.» Løfsnes tilføyer: «Gerhardsen hadde makt og kunne bruke den.» Ikke mindre rett på sak er det når Gerhardsen går av som partiformann og sier at Haakon Lie mange ganger hadde vært et problem for ham. Hvoretter «Lie sprakk og fløy bort til Gerhardsen, knyttet neven opp i ansiktet på ham og sa at han skulle knuse ham som en lus!» Episoden er nok velkjent, men uten å være basert på selve denne konfrontasjonen. Den samme Haakon Lie sendte i 1960 et brev til bokens forfatter om at han måtte betrakte seg som utmeldt av Arbeiderpartiet. Det kom uventet på Løfsnes, som ikke tenkte så meget på sin radikale innstilling og på at han stod på trappene til å bli SF's først formann. Han hang seg mest opp i det formelle, nemlig at en eksklusjon først må skje i lokallaget. Dette understreket

Knut Løfsnes

MOTSTANDS- MANN OG POLITIKER

Fra XU til SF og Kings Bay

Gyldendal Norsk Forlag

han sterkt i et møte med Lie om den kinkige saken: «Lie slo i bordet og sprang opp så stolen han satt i veltet og for bortover gulvet. Lie brølte at jeg ikke skulle lære ham noe om partiet. Mot en slik primitivitet senket jeg bare stemmen...» Skriver Løfsnes om hva han selvsagt husker tindrende godt fra den turbulente tiden.

En frisk og etterrettelig bok

Det er ingen grunn til å dra forfatterens versjoner i tvil. Imidlertid kommer han også

inn på kontroversielle temaer som kan egge til motsigelse. SF og senere SV hadde jo som sin fanesak å få Norge ut av NATO, og det fremgår ikke at Løfsnes tar ordene fra dengang tilbake. Faktum er imidlertid at tøværet idag ikke ville ha inntruffet uten det sterke NATO som Europa lyktes i å etablere. Om det er Løfsnes stum.

Om sosialismen sier han like ut at han måtte være politisk blind om han skulle støtte oppbyggingen av et sosialistisk samfunn idag. Overraskende nok går han i samme avsnitt

raskt videre med å snakke om «sosialistiske grunnholdninger», som ikke blir mindre verd for det, sier han. Det er gåtefull tale, som jeg gjerne skulle få fortolket noe nærmere. Et annet sted kaller han seg «en meget skuffet radikal sosialist», som det derimot ikke er det minste vanskelig å forstå.

Så avlegger han en visitt til Treholt-saken, og mener at han har fått «en særbehandling uten sidestykke bak murene.» Godt å vite at vårt rettsvesen og sikkerhet med den folkeopinionen er av en ganske annen mening.

Da Ap-regjeringen falt i 1963

Løfsnes skriver ut fra bred erfaring i det politiske liv, og han fører en veltrimmet penn. Han var en av de få i fødebyen Namsos som fikk begynne på videregående utdanning, som han har drevet frem til advokaturen. Antall valgtaler han har holdt er legio. Om den store regjeringskrisen i 1963 gir han opplysninger som er verd å studere.

Under krisen ble han invitert til lunsj i den sovjetiske ambassade, hvor ambassadøren ønsket å drøfte krisen med ham. Tidligere hadde Finn Gustafsen vært i bespisning samme steds. Russeren ønsker rett og slett å påvirke de to SF lederne til å hindre politisk krise, og det til tross for at partiets organer nettopp hadde bestemt en annen kurs. Løfsnes sier han lot ambassadøren forstå at partiet ikke ville akseptere en slik styring, som faktisk var brakt frem under disse to samtalene. «Det ble en nokså kort avskjed i ambassaden», konkluderer Løfsnes.

Overvåking er et tema han flere ganger kommer tilbake til. Om den arme anmelder skulle oppleve å bli overvåket, ville jeg, utrolig for Løfsnes, føle meg langt mer betydningsfull enn det kan være grunn til å regne med. Forfatteren på sin side bruker ord som «denne istid i norsk politikk da overvåking var en del av den politiske hverdag.» Videre: «hvem som ble overvåket og hvorfor får vi vel aldri vite.» Jeg for min del tror ikke politiet ville sløse bort penger på noe som det ikke var god grunn til å passe skikkelig godt på.

Dagen idag

Det er en saklig og grundig bok Løfsnes har levert, ferdig skrevet, sier han, i begynnelsen av året. Så aktuell er han at han kommenterer Ap's mannskapspolitikk for tiden og snakker om «lag på lag av dynastier i ledelsen.» Men han begrunner det med at det ikke finnes noe overskudd på kvalifiserte ledere i partiet. Selv mener han at tidl. havrettsminister Jens Evensen burde ha nådd toppen i regjeringen.

Fra den noe fjernere fortid polemiserer han kraftig mot TV-programmet hvor en kvinne bosatt i Sverige fikk stå frem med unnskyldende ord om Løfsnes verste fiende under krigen, Rinnan. Man burde ha undersøkt de faktiske forhold, mener forfatteren, som ikke har vanskelig for å bevise Rinnans opprørende landssvik. Den verdifulle boken avrunder så riktig med å fremheve individets avgjørende betydning i samfunnsutviklingen, «kollektiv» som han sier med sitt vokabular.